

Matan - Great Debates in Jewish Thought, History, and Halakha Renewing the Sanhedrin - 1538 and 1950

רמב"ם הלכות ממרים פרק א

הלכה א

בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבעל פה, והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל, ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך זו מצות עשה, וכל המאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהן ולישען עליהן.

רמב"ם הלכות ממרים פרק א

הלכה ד

כשהיה בית דין הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל...אם היה הדבר שנולד בו הספק לכל, ידוע אצל בית דין הגדול בין מפי הקבלה בין מפי המדה שדנו בה אומרים מיד, אם לא היה הדבר ברור אצל בית דין הגדול דנין בו בשעתו ונושאים ונותנים בדבר עד שיסכימו כולן, או יעמדו למנין וילכו אחר הרוב ויאמרו לכל השואלים כך הלכה והולכין להן, משבטל בית דין הגדול רבתה מחלוקת בישראל זה מטמא ונותן טעם לדבריו וזה מטהר ונותן טעם לדבריו זה אוסר וזה מתיר.

רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ד

הלכה א

אחד בית דין הגדול ואחד סנהדרין קטנה או בית דין של שלשה צריך שיהיה אחד מהן סמוך מפי הסמוך, ומשה רבינו סמך יהושע ביד שנאמר ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו, וכן השבעים זקנים משה רבינו סמכם ושרתה עליהן שכינה, ואותן הזקנים סמכו לאחרים ואחרים לאחרים ונמצאו הסמוכין איש מפי איש עד בית דינו של יהושע ועד בית דינו של משה רבינו

הלכה ב

וכיצד היא הסמיכה לדורות לא שיסמכו ידיהן על ראש הזקן אלא שקורין לו רבי ואומרים לו הרי את סמוך ויש לך רשות לדון אפילו דיני קנסות.

הלכה ג

ואין סומכין סמיכה שהיא מינוי הזקנים לדיינות אלא בשלשה והוא שיהיה האחד מהן סמוך מפי אחרים כמו שביארנו.

הלכה ו

אין סומכין זקנים בחוצה לארץ ואף על פי שאלו הסומכין נסמכו בארץ ישראל, אפילו היו הסומכין בארץ והנסמך חוצה לארץ אין סומכין, ואין צריך לומר אם היו הסומכין בחוצה לארץ והנסמך בארץ...

The Gemara asks: And is it so that one man alone is not able to ordain a rabbi? But doesn't Rav Yehuda say that Rav says: Indeed [beram], that man will be remembered favorably, and Rabbi Yehuda ben Bava is his name, as had it not been for him the laws of fines would have been forgotten from among the Jewish people. The Gemara challenges that assertion: Would the laws of fines actually have been forgotten? Let them study them, so they will not be forgotten. Rather, his intention was to say that

Sanhedrin 14a

the laws of fines would have ceased to be implemented from among the Jewish people, as they would not have been able to adjudicate cases involving these laws due to a lack of ordained judges. This is because at one time the wicked kingdom of Rome issued decrees of religious persecution against the Jewish people with the aim of abolishing the chain of ordination and the authority of the Sages. They said that anyone who ordains judges will be killed, and anyone who is ordained will be killed, and the city in which they ordain the judges will be destroyed, and the signs identifying the boundaries of the city in which they ordain judges will be uprooted. These measures were intended to discourage the Sages from performing or receiving ordination due to fear for the welfare of the local population. ²What did Rabbi Yehuda ben Bava do? He went and sat between two large mountains, between two large cities, and between two Shabbat boundaries: Between Usha and Shefaram, i.e., in a desolate place that was not associated with any particular city so that he not endanger anyone not directly involved, and there he ordained five elders. And they were: Rabbi Meir, and Rabbi Yehuda, and Rabbi Shimon, and Rabbi Yosei, and Rabbi Elazar ben Shammua. Rav Avya adds that Rabbi Neḥemya was also among those ordained. This incident indicates that ordination can be performed by a single Sage. ³When their enemies discovered them, Rabbi Yehuda ben Bava said to the newly ordained Sages: My sons, run for your lives. They said to him: My teacher, what will be with you? Rabbi Yehuda ben Bava was elderly and unable to run. He said to them: In any case, I am cast before them like a stone that cannot be overturned; even if you attempt to assist me I will not be able to escape due to my frailty, but if you do not escape without me you will also be killed. People say about this incident: The Roman soldiers did not move from there until they had inserted three hundred iron spears [lunkhiyot] into him, making him appear like a sieve pierced with many holes

רמב"ם על משנה מסכת סנהדרין פרק א משנה ג

אבל אם צריך שיהו השלשה סמוכין ואחר כך יהיה אפשר להם לסמוך אחר, הרי יש בדבר ספק והנראה מן התלמוד שצריך שיהא הגדול שבהם סמוך ויצרף אליו שנים וימנה את מי שירצה.

ואני סבור שאם תהיה הסכמה מכל התלמידים והחכמים למנות איש בישיבה כלומר שיעשוהו ראש, ובתנאי שיהא זה בארץ ישראל כמו שהקדמנו, הרי אותו האיש תתקיים לו הישיבה ויהיה סמוך ויסמוך הוא אחר כך את מי שירצה. לפי שאם לא תאמר כן לא תהא אפשרית מציאות בית דין הגדול לעולם, לפי שצריך כל אחד מהם שיהא סמוך בלי ספק והרי כבר הבטיח ה' בשיבתם באמרו ואשיבה שופטין כבראשונה, ושם תאמר שהמשיח ימנה אותם ואף על פי שאינם סמוכין, הרי זה מוכחש, לפי שכבר ביארנו בהקדמת ספרינו זה שהמשיח לא יוסיף בתורה ולא יגרע ממנה לא בתורה שבכתב ולא בתורה שבעל פה. ואני סבור שהסנהדרין תשוב לפני התגלות המשיח וזה יהיה מסימניו אמר ואשיבה שופטין כבראשונה ויועצין כבתחלה ואחרי כן יקרא לך עיר הצדק, וזה יהיה בלי ספק כאשר ישיר ה' לבות בני אדם וירבו במעשה הטוב ותגדל תשוקתם לה' ולתורתו ויתרבה ישרם לפני בוא המשיח כמו שנתבאר בפסוקי המקרא.

רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ד הלכה יא

הרי שלא היה בארץ ישראל אלא סומך אחד מושיב שנים בצדו וסומך שבעים כאחד או זה אחר זה ואחר כך יעשה הוא והשבעים בית דין הגדול ויסמכו בתי דינין אחרים,

נראין לי הדברים שאם הסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דיינים ולסמוך אותם הרי אלו סמוכים ויש להן לודן דיני קנסות ויש להן לסמוך לאחרים, אם כן למה היו החכמים מצטערין על הסמיכה כדי שלא יבטלו דיני קנסות מישראל, לפי שישראל מפורזין ואי אפשר שיסכימו כולן ואם היה שם סמוך מפי סמוך אינו צריך דעת כולן אלא דן דיני קנסות לכל שהרי נסמך מפי בית דין, **והדבר צריך הכרע**.

שו"ת מהרלב"ח קונטרס הסמיכה

[First letter from Tzfat]

טופס כתב רבני צפת והסכמתם שלוח אלינו חתום משמותם ומטוב שלימתם וענותנותם כוחא שבקו לנא לקיומי יתיה משמהתנא בחתימות ידנא. הן עם אחד עם ה' אלה ממלכת כהנים וגוי קדוש נסך אראש מקדמי ארץ אליו גוים ידרושו מנן פרכי מנן הפרכי שופטים ושטרם הרודים בעם לתהלה ולשם ולתפארת ועתה כי עברו תורות חלפו חק חרה אף ד' בעמו ויפרוץ במ פרץ על פני פרץ אין מלך ואין שר גבור ואיש מלחמ' במלחמת' של תורה ספו תמו חכם חרשים ונבון לחש נמוקו בעוננו כי רב הוא ויהי עם ה' אלה מפורז ומפורד כלנו כצאן תעינו איש לדרכו פנינו ועוננו רבו למעלה ראש מדי יום ביומו נפלה עטרת ראשנו חולל לארץ נזרנו אין עוד נביא מורה צדק ואין אתנו דן דיני קנסות מוכיח לרשע מומו והיה בקרוב איש לשוב אל ה' ויאמר בלבו למה זה הבל איגע מה בצע כי אצום וכי אלך קדורנית ואלק' מלקות ארבעים ולא יוסיף ולא יתן ולא יעצור כח לפטור אותי מידי כרתי וחטאתי נגדי תמיד ולא תמחה חרפתי. זאת היתה בעמנו לאבן נגף ולצור מכשול לבלתי שוב אל ה' ולאחוז בסכלות ובדרך שובב' ולנעול דלתי התשוב' ומי הוא זה ואי זה הוא אשר בשם ישראל יכונה ועל אלהי ישראל יסמך לאמר לה' אני אשר יתאפק על הדבר הזה ולא תרד עיניו דמע' כי ירד לשערים עם ה'. ועת' כמעט רגע הית' תחנ' מאת ה' אלהינו להשאיר לנו פליטה ולהחיותנו כהיו' הזה ועלנו מבור שאון גליות והשמדות אשר השתרנו עלו על צוארנו בארצות העמים וביאנו אל המקום הזה אשר בחר בו ואל העיר אשר נקרא שמו עליה ויתן לנו יתד במקום קדשו. על כן על כל דברי האגרת הזאת קמנו ונתעודד אנחנו צעירי הצאן אשר על אדמת הקדש לקנא על כבוד השם כי איך יחל אין ק' / קור' / בצדק שב אל ה' בכל לבבו ואין נשפט באמונה ונאמר איש אל אחיו חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלהינו ונרים נס התור' אשר הושלך ארצ' זה כמה והי' למרמס חוצות.

ולכן בררנו לגדול שבנו בחכמה ובמנין החכם השלם הרב הגדול מהר"ר בירב נר"ו שיהיה סמוך וראש ישיבה ורב יתקרי והוא יושי' מהיותר חכמים שבנו אצלו ורבנים יתקרו ויהיו סמוכים לעד לעולם עושים באמת וישר משפטי התור' לדין את שתקיף והי' אם בן הכו' הרשע והובא לפני' ויכוהו על פי התורה כאשר יוכל שאתו ויפטר מידי כרת' ויתקרב אל אל עילום וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום. והיה מעשה הצדק' והשלום הזה תחל' וראש לפדיון נפשנו ולהיותנו עטרת תפארת ביד ה' וצניף מלוכ' ביד אלדינו הוא ברחמי ישרה שכינתו במעשה ידינו ויקים דבר עבדו ואשיבה שופטין כבראשונה ויועצין כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה אמן ואמן עד כאן לשונו ועל החתום כמו חמשה ועשרים כל הגדולים שבהם בראשונה ואחר כך שאר החברים והתלמידים.

שו"ת מהרלב"ח קונטרס הסמיכה

[First response from Jerusalem]

ולהיות גלוי בעיני תורתם שהסכמתם זאת איננה קיימת אם לא בהסכמתנו עמם אנחנו צעירי הצאן צאן ירושלם שגם שאנחנו מעטי הכמות בערכם. ואינה נפשי טובא מינן...מלבד קדושת המקום נוסף על זה שהוא דבר מסור לכל חכמי הארץ הקדושה כאשר כתב הרב המורה לכן הסכימו לשלוח אלינו הסכמתם זאת חתומ' מידם ע"י שלוחם שליח מצוה ה"ה החכם המעול' כה"ר שלמ' חזן יצו' לשנסמוך גם אנחנו את ידינו עליה בחתימת שמותינו. ואחר בקשת המחיל' מכבוד תורתם נרא' שבדבר הזה נטו מדרך המוסר והיושר שהי' ראוי להם שלא לעשו' מעש' לחתום בהסכמתם זאת עד אשר ידעו מה בפינו אחר הודעתם אלינו ראיותיהם עליה.

שו"ת מהרלב"ח קונטרס הסמיכה

ועוד אני אומ' שאפי' יהיו נמצאים חכמי' מופלאי' וראויים לסמיכ' כפי הנז' עכ"ז אין כח בידינו לסומכם וזה שכל מה שכתבתי למעלה בזה הענין הוא על פי סברת הרמב"ם ז"ל הן בענין ההוראה הזאת שחדש הן במה שכתב בענין קדוש החדש ועבור השנה שצריך להיות על ידי סנהדרין ונשיא ר"ל שיהיו הג' הצריכי' לקדו' החדש והשבעה לעבור השנה מסנהדרי גדולה של ע"א ונשיא עמהם וע"פ סברותיו אלו סדרתי כל הכתוב למעלה אמנם הרמב"ם ז"ל חולק עליו בשתי סברותיו אלו בספר השגותיו על מנין המצות שחבר הרמב"ם ז"ל במ"ע סי' קנ"ג ולפי שדבריו באו שם באריכות והספר נמצא ביד הכל ת"ל כי הוא בדפוס לא אאריך להביא כל לשונו. וכלל דבריו הוא שלקידוש החדש ועיבור

השנה אינו צריך סנהדרין ונשיא כלל כשלא ימצאו סנהדרין ונשיא ודי בג' סמוכים בדיני קנסות והביא ראיות. עוד כתב שם שקביעות החדשים והמועדות כפי שהם בידנו היום הו' עד יבוא ויורה צדק לנו ולדבריו הסכים הר"ש בר צמח בספר זוהר הרקיע שלו ולדעתם ז"ל ה"ה דיני קנסות שהם בטלים ממנו עד אותו הזמן כי הכל שוה בעיניהם כפי מה שכתבו בביאור.

ועתה יראו רבני צפת כמה הכניסו עצמם ואיך שמו ראשם בין שני הרים גדולים הרמב"ם והרמב"ן ז"ל ובשתי מחלוקות גדולות דיני קנסות וקביעת המועדות כי אפי' במינוי ג' סמוכי לבד יש חשש קלקול במועדות וזה שאולי סמיכת הג' היא קיימת כסברת הרמב"ם שלא כדברי הרמב"ן ולא ידענו עם זה אם קדוש החדש ועבור השנה צריך סנהדרין ונשיא כדברי הרמב"ם ולדעתו קביעות המועדות הם כפי העיבור שבידינו או אינם צריכים סנהדרין ונשיא כי אם ג' סמוכים כדברי הרמב"ן ויהיה קביעותם על פי הראיה כי אין דין הסמיכה ודין קדוש החדש תלויים זה בזה לשנהיה מוכרחים לומר דמאן דעביד כמר בחדא ר"ל כהרמב"ם ז"ל בדין הסמיכה דלבעי למעבד כוותיה בדין קדוש החדש ולא די לנו הצער בכל שאר מצות התורה ומשפטיה שבעונותינו הרבים נתקיימה בנו קללת הנביא ע"ה שאמר הנני יוסיף להפליא את העם הזה וגו' ואבדה חכמה חכמ' וגו' ואין לנו כמעט הלכה פסוקה בלי מחלקת אלא שגם בקשו להוסיף על צערנו צערא במעשה שרצו לעשות אם היה יוצא לפועל כי גם בקביעות המועדים היו מכניסים לנו הספק מה שלא היה לנו שום ספק קודם המעשה ההוא כי בודאי עיבור השנים וקביעות המועדים הוא כפי החשבון שבידינו היום ולומר שנמנה ג' סמוכים לדון דיני קנסות לבד ועל מנת שלא לקבוע חדשים ולעבר שנים כדי להנצל מתקלת המועדות נראה לעניות דעתי שאין כח בידנו שאפי' שהדין הוא שהיו יכולים הסמוכים לסמוך למי שירצו לדבר פרטי כשהוא ראוי לדון בכל התור' כלה כמבואר בירושלמי פרק קמא דחגיגה וכתבו הרב במשנה גם בפסק בפרק הנז' זהו דוקא כשאותם הדברים האחרים היו יכולים להתקיים על ידי רבנים אחרים סמוכים אבל כשאינם יכולים להתקיים על ידי אחר מנין לנו שיהיה בידנו רשו' למנותם על דבר פלוני כיון שאותם שאנו רוצים לסמוך הם ראויים לדון במשפטי התורה כלה כן נראה לומר אבל מלבד זה יש טעם אחר חזק לשאין בידנו כח לעשות מעשה בשום פנים לסמוך אפילו ג' לבד כפי הוראת הרב ואפילו לדיני קנסות דוקא ואפילו שיהיו מופלאים שהרי לרב בעצמו היתה הוראתו זאת שחידש קצת בספק וכמו שכתב בסוף והדבר צריך הכרע.

אמנם הרמב"ן תפס במושלם ודבר פשוט שאין סמיכה כלל עד יבא מורה צדק ואין לנו לעשות מעשה כנגד הודאי של הרמב"ן ז"ל מפני הספק של הרמב"ם ז"ל הגם שנאמ' שהיה קרוב לודאי בעיניו כל שכן במעשה כזה נורא ונפלא וחדש שיש אלף ומאה ושמונים שנה שנפסק ממנו בעונות ושמענו בודאי שמאז ועד עתה היו חכמים רבים מופלאים בחכמת התורה בארץ הקדושה ראויים להיות נשיאים ואבות בית דין בסנהדרי גדולה ולא שמענו בשום אחד מהם שעשה מעשה בדבר כזה כל שכן אנחנו שלא הגענו למדרגתם כלל ולא נמצאו בדור מופלאים בחכמת התורה שאין כח בידנו לעשות מעשה כפי הוראת הרמב"ם ז"ל כי אפי' לפי דעתו באותה ההוראה שחידש הסמיכה למי שאינו מופלא בחכמ' התורה איננה סמיכה כלל וכמבואר למעלה.

רדב"ז הלכות סנהדרין פרק ד הלכה יא

[יא] נראין לי הדברים שאם הסכימו וכו'. על לשון זה סמכו חכמי צפת והגדול שבהם לסמוך סמוכין לדון דיני קנסות ולא עלה בידם לפי שהחכם שהיה בירושלים לא הסכים עמהם ושאלו את פי בעודי במצרים ואת פי חברי ולא הסכמו ואני הארכת באותה תשובה לבטל דעתם ושלא דקדקו יפה בלשון רבינו

1. חדא שהם חשבו שמה שכתב רבינו והדבר צריך הכרע קאי למאי דסליק מיניה ואם היה שם סמוך מפי סמוך וכו' והוא ודאי ליתא כי דבר זה אין צריך הכרע שהרי הוא כתב למעלה שהוא בג' והוא שיהיה אחד מהם סמוך וכו' כאשר הוכחנו מהאיך דר"י בן בבא ומה שכתב הכא בא לחדש שאם יש סמוך מפי סמוך אין צריך דעת חכמי א"י אלא דן דיני קנסות ודבר ברור הוא ואין צריך הכרע א"כ ע"כ מה שכתב והדבר צריך הכרע ארישא קאי וכיון שהוא בעצמו לא פשיטא ליה איך נעשה אנחנו מעשה,
2. ותו שהרי הקשה הרב א"כ למה היו מצטערים וכו' כי האי עובדא דר"י בן בבא ותירץ לפי שישראל מפוזרים וכו' ומה בכך והלא בא"י קרובים זה לזה והיו יכולים להסכים על הסמיכה ע"י שלוחים או ע"י אגרות אלא מאי אית לך למימר שהיו צריכים להיות כלם במעמד אחד והיה רחוק לקבצם הואיל והם מפוזרים הא למדת דאפילו למה שהבינו בדברי רבינו היה צריך שכל חכמי א"י יהיו במעמד אחד.
3. ועוד שנראה שצריך הנסמך ראוי להורות בכל התורה כולה ורחוק בעיני שיש בדור הזה מי שראוי להורות בכל התורה כולה. ועוד שהראיה שכתב רבינו בפירוש המשנה לדבר אינה ראויה לסמוך עליה וז"ל שאם לא תאמר כן א"א שתמצא ב"ד הגדול לעולם לפי שנצטרך שיהיה כל אחד מהם סמוך על כל פנים והקב"ה יעד שישבו כמו שנאמר ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצין כבתחלה וכו', ומי יתן ואדע שהרי אליהו בא לפני המשיח כמבואר בכתובים ובדברי רז"ל והרי הוא סמוך ויסמוך אחרים לפני בוא המשיח. ותו דבני ראובן עתידיים לבוא ולעשות מלחמות לפני בוא מלך המשיח ומאן לימא לן שלא יהיה בהן סמוך מפי סמוך והוא יסמוך אחרים. ותו שאמרו במדרשות שהמשיח יתגלה בגליל ויחזור ויתכסה ומאן לימא לן שלא יסמוך ב"ד בזמן שיתגלה בתחלה. ואפשר שמתוך קושיות אלו וזולתם לא סמך על מה שכתב בפירוש המשנה וכתב בפסק והדבר צריך הכרע והרוצה לעמוד על עיקרן של דברים יעיין באותה תשובה כי אין כאן מקום להאריך:

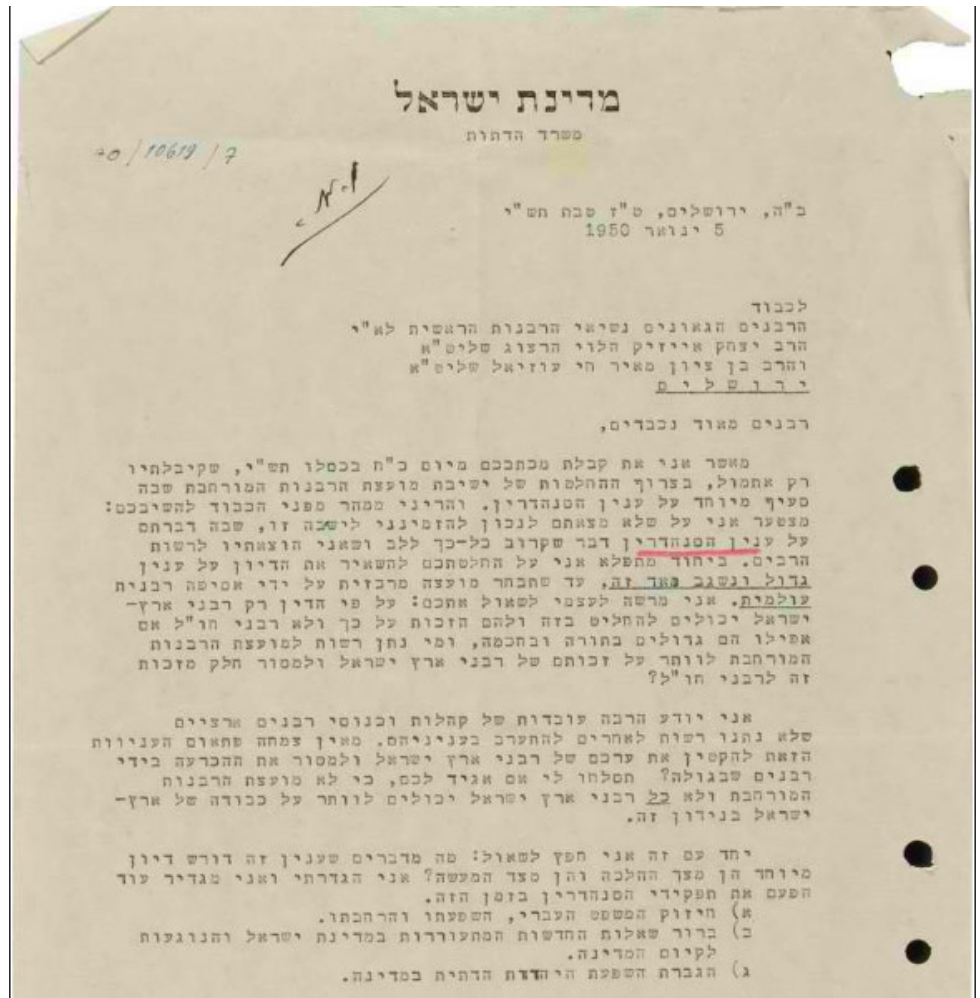
בית יוסף חושן משפט סימן רצה

ואפשר דהשתא נמי אפשר להמצא סמוכים על פי מה שכתב הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהלכות סנהדרין (ה"א) נראין לי הדברים שאם הסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דינים ולסמוך אותם הרי אלו סמוכים ויש להם לדון דיני קנסות ויש להם לסמוך לאחרים

יד פשוטה על הרמב"ם, רב נחום רבינוביץ זצ"ל

והדבר צריך הכרע - בוויכוח הגדול על חידוש הסמיכה בזמן המהר"י בי רב יש שהבינו שכוונת משפט זה היא שרבינו הסתפק בדיון, וחזר בו ממה שכתב בוודאות בפייהמ"ש, ולפיכך אין לסמוך על דבריו ולחדש את הסמיכה.

אף שאיני כדאי, מכל מקום פירוש זה הוא מוזר וחריג בלשונו של רבינו. בהקדמה למשנה תורה הנ"ל (עמ' מו) ביארתי את הפסקה: "הדבר צריך הכרע" שהכוונה היא שצריך לעמוד למניין ולהכריע על פי הרוב. אין זה לשון ספק, אלא משפט שמסכם את התשובה לשאלה ששאל רבינו, וכך יש להסביר את ההלכה: למה הצטערו החכמים על ביטול הסמיכה עד כדי מסירות נפש? הלא "גזירה עבידא דבטלא" (כתובות ג,ב), ואחרי שתעבור הגזירה ניתן לחדש את הסמיכה! התשובה היא שלחדש את הסמיכה צריך כינוס כל החכמים בארץ ישראל שידונו בדבר, וצריך "הכרע" - דהיינו יעמדו למניין לבחור את הסמוך, וזהו דבר קשה מאוד לעשותו "לפי שישראל מפוזרין ואי אפשר שיסכימו כולן" אפילו להתכנס ולעמוד למניין ביחד¹⁰.

אני מוכרח להגיד לכם דברים כרוזים: כפי הנראה לא ידוע לכם המצב כמו שידוע לי. היהדות הדתית הולכת ונחלשת. מצד אחד הותר השכאל בכל כח השפעתו להחליש את כח השמעתנו, ומצד השני תסלחו לי אם אגיד לכם, שהרבנים בעצמם אשמים במצב שאנו במצאים בו. אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר ויותר טוב הסתייגה. וכמצב כזה אינני מוצא תרופה אחרת לרומם את קרן היהדות הדתית במדינה מאשר להוציא לפועל את הצעתי בדבר הסנהדרין במסגרת התקורים ~~שציינתי~~.

כמוכן שלוח צריכים הסכמת רבני ארץ ישראל, אבל רק רבני ארץ ישראל ולא רבנים אחרים. ומשום זה אני הסכמתי לקרוא לאסיפת רבנים ארצית. אם ידעו להתרומם מעל לפנינים הקטנטנים הפרטיים, כי אז יקבלו ברצון את הצעתי. ואם לאו אינני רואה כל עצה וכל

- 2 -

תולעת שאני אשא בעול בפניני דת כלפי הממשלה ואהיה מוכרח לתסיק את המסקנות המתאימות לי.

הייתי מציע לקרוא את הוציאה הזאת למברכה ליום כ"ח בשבת, אותו יום שנצחו הסנהדרין את העדוקים, כפי שסופר במגילת תענית. כמוכן שצריכים לזה הבנה מידית, והיה אם אקבל הסכמתכם להצעתי זו היבט, כי אז אצווה לבא-כחי לנסוע לשבריה ולסדר את כל הסדורים השכניים הדרושים. אתם מצדכם תמציאו את ההזמנות לוועידה זו לרבנים בפועל שבארץ ישראל.

לתשובתכם התכופה אני מחכה.

בכל הכבוד

ובברכת התורה

י.ל. סגן

הרב י.ל. סגן
שר הדתות

OHML/SD
Please reply to
THE KEEPER OF ORIENTAL BOOKS

DEPARTMENT OF ORIENTAL BOOKS
BODLEIAN LIBRARY
OXFORD

Telephone: OXFORD 4675

19th November, 1951.

Dear Dr. Herzog,

In reply to your cable addressed to Rabbi D.S. Sassoon of Letchworth concerning a reading in the manuscripts of Maimonides' Mishneh Thorah, bk. 14, hilkhoth sanhedrin, IV, hal. II, please find enclosed a collation of all the relevant readings found in Bodleian manuscripts, which I have compiled for your convenience.

As the problem of semikhah is one of great importance and possibly far-reaching consequences I have following Rabbi Sassoon's enquiry added both the readings of the printed editions, which may not be accessible in Israel at present, and the manuscripts. I have recorded all the variants except abbreviations etc. which represent obviously the same text, but in abbreviated form. As the basis for the collation I have used MS. Can. Cr. 78 (= Neubauer. no. 568, dated 1184, lege 1284), which is one of the best and complete manuscripts of Mishneh, Thorah, we possess.

שלום

י"ט סכת תש"י

שלום וכרחה,

נוסף על הסכתב המשותף, הנני להעיר לך הערות אחרות

בארץ איש"י.

א. עצם הרעיון הוא גדול ונשגב, ולו אנו מתפללים יום יום, אבל לנסות להוציאו לפועל עכשיו הרי זה לדעתי דבר הכרוך בסכנות מכבה בחינות, נכון שלענין החזרת המסיכה באים בחשבון רק חכמי ישראל בארץ ישראל, אבל להקים הסנהדרין שצריכה להיות הסככות העליונה לכל האומה, אי אפשר שלא להתחשב עם גדולי התורה שבחוץ לארץ. א"א לכורך עליהם הסרות של הסנהדרין כלי לתת להם האפשרות של עיון ודיון וכשא רמתן משותף אתנו.

ב. אפילו ענין החזרת המסיכה בלבד צ"כ אינו דבר

פשוט. אין זה ענין של אספת רבנים, צריך שיקדם לזה עיון פשוט מצד הרבנות הראשית לא"י ואח"כ כשיעלה בהסכמה להחזיר את המסיכה אז צריך אספת כל רבני א"י. מחלוקת שבין גדולי עולם בימי סרן הב"י ז"ל, אי אפשר להכריעה כלי עיון ודיון רב ופר"ם בכתב, ונוסף על הסר"ם ברבנים, הנה סרן הב"י ז"ל שהוא היה בעצמו אחד המוסמכים עם"י מהר"י ברי רב ז"ל איננו סוכיר אפילו בהסד קל את אפשרות החזרת המסיכה בשלחן ערוך ורק במקום אחד כב"י בדרך ספק, הרי זה כבר מראה שהענין לא פשוט, בראשותו

/ = 2 = /

יציע לציבור של חכמי התורה לחבר ע"ז קונטרסים ולקבוע פרטים לחוכרות
 שיעלו לגובה הדרוש. אף לאחר שכ"ת מצא את דברי רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל
 שלא היו ידועים עד עתה, ג"ע הדבר צריך עוד עיון רב. אם ברורם של
 גדלי עולם הגם בימי הר"י בי רב והרלב"ח ז"ל, טען מהרלב"ח שלא היה
 ברורם מי שראוי לסמיכה ש כלומר מי שראוי להורות בכל התורה כולה,
 אכן עניי דעניי מה נעני אכתריה? אני איכני סחליס בנקודה זו, אפשר
 שאין כוונת הרמב"ם ז"ל, שאין ראוי לסמיכה אלא מי שממש יודע על פה
 כל החומר ההלכותי האנטוריטטי המצוי בידינו, הנכלי ואירוטלמי וכו' וכו',
 אבל הדבר צריך הכרע. בענין שנחלקו הראשונים ז"ל ולא הוכרע, אין כירינו
 להכריע, אבל מכיון שסחלוקת הייתה בין גדולים מהאחרונים ז"ל אין זה
 סן הנמנע שנדון ובכוא לידי הכרעה, ובפרט עכשיו שכ"ת מצא הנ"ל, אבל
 צריך דיון רב ומו"ם סכושך. וכל זמן שאין הכרעה בנקודה זו אין מקום
 לדון ע"ד הקטת הסנהדרין.

1. כמו כן צריך עיון ודיון גדול ע"ד הסמכויות של סנהדרין
 בזמן הזה. הסנהדרין הגדולה בעיקרה, זו הייתה הפרלימנט והממשלה של עם
 ישראל, נוסף על סמכותה ההלכותית המוחלטת.

2. אמנם המשיכו את הסנהדרין שנים רבות לאחר ביטול סמכות
 ישראל, אבל ברור שגם אז הכירו עם ישראל את הסנהדרין שביבנה וכו' עד
 לסכריה, בחור שלטון האומה הפנימי עפ"י התורה, משא"כ עכשיו.

3. צריך להבדיר את הכחות והגבולות של סנהדרין בזה"ז.
 ודאי שיהי' לה עפ"י התורה להוסיף גדרים וסיגים, אבל הלואי שיתקיימו
 ברוב הציבור הגדרים והסיגים שעשו אנשי כנסת הגדולה וגדולי הדורות
 שלפנינו. בנוגע להידושים, הלא אין כו"ד יכול לבטל דברי כו"ד חבירו,
 אלא א"כ גדול היסנו כחכמה ובטנין, ועד שיכוא מסיח צרקנו אין אפשר לנו,
 אפילו שכל חכמי ישראל שנכל העולם, לקחת להם עטרה כזאת, ועוד שדברים

/ = 3 = /

שניתקנו לסט סייב ובדר וכבר פסטר בכל ישראל, או אפילו ברוב ישראל, אין ככה בי"ד אפילו ברול מהראשונים-אפילו אם היה כפשיאות דבר כזה- לעקור, ועיין רמב"ם פ"ב סטטרים, וכו', וננובע להכרעת ספקות ופתרון שאלות קשות, הרי א"א כלי הסכנת ברולי חו"ל לסככות הסנהדרין, וכבלי קבלת סרות הסנהדרין עליהם, שהסככות הזאת יהא בה כטש.

1. באשר לכשפט התורה, הנה ברור שכל זמן שהמצב העכשוי

קיים, היינו שהרוב הגדול בכנסת ובמספלה הם לא יהודים משלנו, לא תועיל ההספעה אפילו של שבעים ואחד ברולי הרבנים, ואפילו של כל הרבנים, ומה גם כשהבוף הזה לא יהא מוכר מהרבנים הגדולים שבווך לארץ. לתכלית זאת דרוס לחנך דיינים, ולהוציא ספרות כשפטית כשפט תורנית שתבלה את המאור שכנקצוע המספטים של חוה"ק, ונזה ת"ל כבר נעשה התחלה, כירוע לכ"ח וזכות זו א נחאפשרה על ידו, אבל בזירה של סנהדרין לא תביא שום תועלת כשטית באותו הכירון, ורק תכליט את אי יכלתנו, וד"ל.

2. אפשר שתהי' איזו אהדה לרעיון של ייסוד הסנהדרין

מצד המספלה, אבל האהדה הזאת תצטח סתוך סיכויים מצדה, שהסנהדרין תחולל מהפשות, ח"ו.

3. כמצב העכשוי אפילו אספה ברירא כסכרי' כהאעת מעכ"ת,

תביא רק מחלוקת, ועלולה ח"ו להזיק לעצם קיומו של המוסד הגדול כשרד הדתות. זכה כ"ח נוסף על זכויותיו בעצזכות והטרובות, ליסר בשיתוף פעולה עם הרבנות הראשית והחזית הדתית המאוחדת להקים את ששרד הדתות, וזה עלה לו ביביעה עצומה, והודות ליזמתו והתמסרותו יש לנו היום תקציבים הנובים כשכיל השירותים הדתיים, ומחלוקת כנ"ל עלולה ח"ו לערער את הבנין הגדול ההוא ולחבל את כעטי ידיו, ח"ו. יש אפנט לשפר ולהתקין את היחסים בינינו וכין אשש המפעל הזה, אבל עצם קיומו של המפעל הצוא חיובי לרח קרשו כטרינת ישראל. בכל לשון של בקשה, אני פונה שוב אל מעכ"ת לדחות את

האספה בסבריה, ולהצטמצם ליצירת ספרות הלכותית בענין הסייכה והסנהדרין. הרי כאסור למעלה בקורה כזו של הראוי לסייכה שאינה אלא פרס כבר צריכה עיון ובירור, לא היה סן הראוי לססור את בירור ההלכה הזאת לת"ח יחיד מחוץ לרבנות הראשית ולהעביר את קונטרסו באופן רשמי ע"י מסרד הרותח, לרבני הארץ. אני חוזר ואוסר שצריך היה שמע"ת בתור ראש מוסד הרב קוק יציע פרטים אחרים בשביל חוכרות מוצלחות על הנושא הזה של האפשרות של החזרת הסייכה ובאופן זה היתה נוצרת ספרות הלכותית והיה מקיים יבדיל חורה ויאדיר.

ט. נתקבל הרושם בחו"ל בין גדולי התורה, כולם, שהסנהדרין המוצעת סטתה תהא לעשות "חדשות", וצריך שיעבור זמן רב עד שיסחק אותו הרושם. ורי לחכם ברול שכסותו כרמיזה. כ"ח איננו אחראי לכך, אבל קפצו על הרעיון הזה אנשים רבנים פחות או יותר סודרנים ופטרברגים סודרנים, ופרסמו שזוהי הפטרה וזהו הצורך שיש בסנהדרין, ופוכרחים להתחשב עם העובדה הזאת, וכנ"ל, שמא יאסר כ"ח שאנו אחרנו, תשובתנו הכנה היא שעלינו להיות פתונים ברין, וסכל שכן ברין הדינים כזה שוב אני אוסר, הסנהדרין הבדולה בימי קדם היתה לא רק הסטכותית ההלכותית העליונה אלא גם הפרלימנט והטכסלה כאחת, וזה אינו בא בחשבון עד שיערכ רוח ספרום ויתבלה כשיח צדקנו, וכה נשאר לסנהדרין אלא להיות הסטכותית ההלכותית העליונה, והיא לא תוכל להיות זאת בלי הסכמת גדולי התורה גם בחוץ לארץ, וזה דורש זמן רב, אי אלו שנים. הנה גדולים וטובים טוענים: אם בימי הר"י בי רב והרלב"ח וסרן הב"י וכו' וכו' גדולי עולם אשר קטנם עכה ספחכינו, צווח רלב"ח ז"ל שאין סי טראוי לסייכה, שאין סוסכין אלא את מי טראוי להורות בכל התורה כולה, אין מה נעני אם תרייהו? אני אטנם כנ"ל סובר שצריך עוד להתעסק בנקודה זו ושיתכן שלא כיון הרסכ"ס ז"ל שהנטסך

/ = 5 = /

צריך שידע על פה סטס כל החומר ההלכותי הנמצא ביריבנו, אבל הדבר צריך
עיון ודיון, ובירור וביסוס. הרי זה רק פרט אחד כנוגע ליסוד, וזה סלסל
על הכלל כולו.

בכל לשון של בקשה אני פונה שוב שנית לכ"ת לדחות את האספה
בטכניה, שלא תביא שום תועלת אלא סחלוקת והאי תיברא וכו', כרבני חז"ל
הידועים, ההחלטה שלנו בכונה בהחלט, את עצם הרעיון לא שללנו, אבל זוהי
הכרתנו העמוקה שאחרי שיוסד הארגון הרבני העולמי ונולת הכותרת על ראשה,
וענה עליונה סרכזית בירושלים עיר קדשנו, ת"ו, יהי' מקום להועדה היא
לדון בענין הגדול והחמור הזה, ואם יוחלט בחיוב בעיקרוננו של הדבר ~~אשר~~
תיגש הועדה לתכנון תקנון שסטרנו תהא לבצוע כראש תקלות, וכסה צריך זהירות
שלא ייכבסו לסנהדרין אנשים שאינם ראויים, כלומר שאינם באמת ת"ח גדולים
סהורה הראשונה, או שאינם יראי שמים בהחלט, או שאין בהם הסרות הנדרשות
לחבירות כפוסד עליון כזה, אף אם הם ראויים כמד תודתם ויראתם, וכסה צריך
לגורר לסנוע השפעות מפלגתיות וברוסהו

בברכת התורה ובברכת ציון וירושלים,
אורך ימים ושנים ובריאות שלמה להפסיק את עבודתו
הגדולה והקדושה לסען תוה"ק, ישראל וארץ קדשו,
ידידו הסוקירו כערכו הנשגב,

יצחק אייזיק הלוי הרצוג
הרב הראשי לישראל.

אנכי, הרי זה סאליף - עו היום הזה לא קיבלתי אפילו צורת אות סיום רב
בפועל סטס, בארץ ובגולה כהסכמה כל שהיא להקמת הסנהדרין. מאירך ביטא,
ישנה אהדה רבה לרעיון ארגון הרבנות העולמית כנ"ל. אלא שמתלוננים שהתעמולה
להקמת סנהדרין במעשה, סקלקלת בכיוון העווא. עיקר אחד סנחתי והוא לזרו
לסזורו לסהר את הקמת כ"ד הגדול, זה יהי' דבר גדול סמד ססל הבחינות.
אמסר שיהי' סורכב סיותר סשבעה חבירים אלזה צריך להתכרין. בסביל שחטציא
הססלההתקציב ובשכיל השאר נסצא אנחנו סקורות.

ידידו הנ"ל.